

วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการประกอบอาชีพ เกษตรกรรม และความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพ เกษตรกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภูมิหลังต่างกัน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษา เกษตรกรรมในอดีตและปัจจุบัน ตอนที่ 2 ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย และตอนที่ 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นโยบายการจัดการศึกษา เกษตรกรรมในอดีตและปัจจุบัน (โสภณ ธานี
คณีย์ กิษณบุตร และวิทยา ไมชาตถ มปป : 3 - 56)

นโยบายการจัดการศึกษา เกษตรกรรมในระบบโรงเรียน ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายในการจัดการศึกษาของประเทศโดยส่วนรวม ในที่นี้แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ นโยบายการจัดการศึกษา เกษตรกรรมในอดีต ซึ่งหมายถึงช่วงก่อนการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 และนโยบายการจัดการศึกษา เกษตรกรรมในปัจจุบัน ซึ่งหมายถึงช่วงการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 เป็นแม่บทหลักสำหรับพัฒนาการศึกษาของไทย

1. นโยบายการจัดการศึกษา เกษตรกรรมในอดีต

ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2441 ได้มีการจัดการศึกษาออกเป็นการเล่าเรียนสามัญ และการเล่าเรียนพิเศษ โดยมี การเล่าเรียนพิเศษ จัดเป็นการศึกษาทางอาชีพ ซึ่งรวมถึงวิชา เกษตรกรรมด้วย การเล่าเรียนพิเศษนี้ต่อมาได้ถูกเรียกว่าวิสามัญศึกษา ในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับต่อ ๆ มา

ในปี พ.ศ. 2459 สมัยเจ้าพระยาบรมมศักดิ์มนตรีเป็นเสนาบดีกระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการ) ได้มีการวางนโยบายการศึกษาที่จะบังคับให้เด็กทุกคนเข้าโรงเรียน โดยให้มีการศึกษาวิชา เกษตรกรรม ประกอบไปกับการศึกษามากมายบังคับในโรงเรียนประชาบาล โดยจะเริ่มจัดวิสามัญศึกษาประเภทนี้ในชนบท ทั้งนี้โดย

มีเหตุจูงใจงานอาชีพเกษตรกรรมถือได้ว่าเป็นอาชีพของคนไทย ประมาณร้อยละ 90 ของงานทั้งหมดในสมัยนั้น และบุตรชานาเมื่อเรียนจบประถมศึกษาแล้วก็ช่วยบิดามารดาทำงานเกษตรกรรมและรับมรดกสืบต่อไปได้ในภายหน้า เพื่อสนองนโยบายนี้ จำเป็นที่จะต้องมีหลักสูตรที่จะทำการสอนวิชาเกษตรกรรมเสียก่อนจึงได้มีการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมขึ้นในปี พ.ศ. 2460 กิจการโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมของเขา เมื่อเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีได้พ้นจากตำแหน่งเสนาบดีแล้วก็ตามมาในปี พ.ศ. 2475 เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ได้กลับมามีตำแหน่งอีกครั้งและได้วางนโยบายให้โรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมได้ตั้งอยู่ด้วยกันกับสถานีทดลองเกษตรรวม 3 ภาคด้วยกัน ทั่วประเทศไทยให้การศึกษาเกษตรกรรม การวิจัย และการส่งเสริมการเกษตรดำเนินไปพร้อม ๆ กัน อย่างไรก็ตาม อีก 2 ปีต่อมา เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีพ้นจากตำแหน่ง นโยบายการจัดการศึกษาเกษตรกรรมก็เปลี่ยนแปลงไป โรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมทั้ง 3 แห่งถูกยุบไปเป็นโรงเรียนมัธยมวิสามัญเกษตรกรรมแทน โดยดำเนินการในรูปแบบโรงเรียนอาชีพ นอกจากนี้ได้มีการตั้งโรงเรียนประเภทนี้ขึ้นอีก 1 แห่ง ที่จังหวัดชลบุรีโดยรับนักเรียนที่จบจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เข้าเรียนอีก 4 ปี ฐานะเทียบเท่ามัธยมวิสามัญอื่น ๆ และมัธยมปีที่ 8

อย่างไรก็ตามนโยบายการศึกษาที่มุ่งให้นักเรียนอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ได้มีวิชาชีพติดตัวเพื่อออกไปประกอบอาชีพได้เป็นขั้นบันไดลงไป ในปี พ.ศ. 2479 เมื่อรัฐบาลได้ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติใหม่ โดยกำหนดชั้นประถมศึกษาไว้ 4 ปีเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วถือว่าพ้นเกณฑ์บังคับ ทั้งนี้แต่เดิมแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2475 ได้กำหนดการศึกษาภาคบังคับไว้แก่ การเรียนจบชั้นประโยคประถมศึกษาซึ่งมีส่วนสามัญศึกษา 4 ปี กับส่วนวิสามัญศึกษาอีก 2 ปี ทั้งนี้เพื่อหวังให้นักเรียนจบประถมศึกษาได้มีวิชาชีพติดตัว นอกจากนั้นแผนการศึกษา พ.ศ. 2479 ได้จัดให้นักเรียนซึ่งเมื่อจบประถมศึกษาปีที่ 4 หรือมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งปรารถนาจะเรียนทางอาชีพศึกษาได้เรียนต่อทางโรงเรียนอาชีพศึกษา ซึ่งแบ่งเป็นชั้นขั้นต้น ขั้นกลาง และขั้นสูง ตามลำดับ เมื่อแผนการศึกษาแห่งชาติเปลี่ยนแปลงไป โรงเรียนวิสามัญเกษตรกรรมที่จัดตั้งขึ้นจึงยุบเลิกไปในที่สุด

ความแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2479 มีนโยบายให้การเรียนวิชาสามัญ กับวิชาอาชีพหรืออาชีวศึกษาแยกกัน เกิดขาคระหว่างโรงเรียนมัธยมกับโรงเรียนอาชีวศึกษา การจัดการศึกษาเกษตรกรรมในระดับมัธยมศึกษาจึงขึ้นอยู่กับโรงเรียนเกษตรกรรม สังกัดกรมวิชาการ ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นกรมอาชีวศึกษา โดยแบ่งออกเป็นโรงเรียนเกษตรกรรมชั้นต้น ชั้นกลาง และชั้นสูง ตามลำดับ ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษา จัดสอนเพื่อเตรียมให้เด็กเข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษาหรืออาชีวศึกษาต่อไป และเพื่อที่จะส่งเสริมอาชีวศึกษาให้แพร่กระจายยิ่งขึ้น โรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นต้นที่จัดตั้งขึ้นแล้วจึงรับนักเรียนอาชีพทุกประเภทเข้าเรียนโดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน สำหรับนักเรียนเกษตรกรรม ยังให้เงินอุดหนุนเป็นค่ากินสำหรับนักเรียนอีกด้วย เพราะนักเรียนต้องอยู่ประจำโรงเรียน เพื่อปฏิบัติงาน

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับต่อมาในปี พ.ศ. 2494 การจัดการศึกษาเกษตรกรรมระดับมัธยมศึกษา ยังคงแยกระหว่างสายอาชีวศึกษากับวิชาสามัญศึกษาเช่นเดียวกันโดยแบ่งเป็นระดับมัธยมศึกษาอาชีวศึกษาตอนต้นแผนกเกษตรกรรม 3 ปี มัธยมศึกษาอาชีวศึกษาตอนปลายแผนกเกษตรกรรม 3 ปี และอาชีวศึกษาชั้นสูงแผนกเกษตรกรรม 3 ปี ต่อมาได้ยกเลิกการสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในปี พ.ศ. 2501 เพราะเห็นว่าเด็กที่เรียนระดับนี้ เป็นเด็กจบประถมปีที่ 4 อายุยังน้อยและความรู้วิชาสามัญต่ำ อีกทั้งร่างกายก็ยังไม่เติบโตพอที่จะทำงานหนัก จึงควรเรียนทางสายสามัญไปก่อน

แนวคิดในการจัดสอนวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมสามัญได้เริ่มขึ้นในประเทศไทย เมื่อมีโครงการปรับปรุงการศึกษาขึ้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา เมื่อปี พ.ศ. 2495 โดยได้มีการสำรวจจากผู้เชี่ยวชาญของยูเนสโก และค้นพบว่าอัตรานักเรียนตกกลางคันสูงมาก และนักเรียนขาดเรียนบ่อย คณะสำรวจเห็นว่าเพราะหลักสูตรการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาขณะนั้นไม่ยืดหยุ่นพอ โครงการปรับปรุงการศึกษาที่จังหวัดฉะเชิงเทราได้ทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาแบบประสม ซึ่งมีความมุ่งหมายที่จะให้โอกาสแก่เยาวชนได้ทดสอบความถนัดทางวิชาชีพได้มากกว่าหนึ่งแขนง โรงเรียนได้เปิดสอนวิชาการฝีมือและวิชาเกษตรแก่นักเรียนชาย และเปิดสอนวิชาเกษตรศิลป์และการฝีมือแก่นักเรียนหญิงในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ส่วนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 นักเรียน

ไม่มีโอกาสเลือกเรียนวิชาอื่น ๆ เพิ่มจากวิชาแกน ได้แก่ วิชาสามัญที่เน้น วิชา
เกษตรกรรมศิลป์ อุตสาหกรรมศิลป์ คหกรรมศิลป์ และธุรกิจศิลป์ ซึ่งผลการทดลอง
ที่จังหวัดฉะเชิงเทราได้ผลดีในแง่เกี่ยวกับการเรียนของเด็ก คือเด็กขาดเรียนน้อยลง
เพราะสนใจในวิชาต่าง ๆ

ต่อมาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 ยังคงแยกการเรียนทางสาย
อาชีวศึกษาและสายสามัญเช่นเดิม ทั้ง ๆ ที่แผนการศึกษานี้ในเรื่องของการมัธยมศึกษา
มุ่งให้นักเรียนมีโอกาสเรียนเพื่อประกอบอาชีพด้วย แต่อย่างไรก็ตามแผนการศึกษา
ไม่ได้ห้ามการจัดสอนวิชาสายอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ สำหรับวิชาเกษตร
กรรมที่จัดสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นวิชาคือปฏิบัติ เรียกว่าวิชาเกษตร -
กรรมศิลป์ ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้แยกสายอาชีพสอนในโรงเรียนอาชีวศึกษา

สำหรับนโยบายจัดการศึกษาที่ให้มีการสอนวิชาอาชีวเกษตรในโรงเรียนมัธยม
ศึกษาสายสามัญ เกิดขึ้นระหว่างปีการศึกษา 2505 - 2507 โดยมีการทดลองเปิด
แผนกอาชีวเกษตรในโรงเรียนระดับอำเภอ 3 แห่ง ซึ่งผลการทดลองปรากฏว่าได้ผลดี
นักเรียนมีความตั้งใจทำโครงการเกษตร ทำให้เกิดรายได้ระหว่างเรียน นอกจากนี้
ผลการเรียนวิชาสามัญของนักเรียนที่เลือกเรียนวิชาเกษตรก็ได้ผลดีด้วย กรมวิสามัญ
ศึกษาจึงมีนโยบายเปิดสอนวิชาอาชีวเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้แพร่หลาย โดย
ได้จัดตั้งโครงการโรงเรียนมัธยมแบบผสมแบบ 2 (คมส.2) ขึ้นเพื่อดำเนินการปรับ
ปรุงโรงเรียนมัธยมศึกษา ระดับอำเภอ 50 โรงเรียน ให้เป็นโรงเรียนแบบ คมส.2
โดยมีการเปิดวิชาอาชีวเกษตรให้นักเรียนเลือกเรียน เรียกว่าสายอาชีวเกษตร ทั้งนี้
นักเรียนที่เลือกสายอาชีวเกษตรก็ยังคงเรียนวิชาสามัญอื่น ๆ เหมือนนักเรียนสายสามัญ
ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2503 ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น ได้มี
หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2518 เล่มที่ 1 ซึ่งจัดหมวดวิชาชีพเกษตร
กรรมไว้ให้นักเรียนมีโอกาสเลือกเรียนวิชาชีพโดยเฉพาะวิชาเกษตรกรรมได้มากขึ้น

2. นโยบายจัดการศึกษาเกษตรกรรมในปัจจุบัน

เพื่ออนุวัติตามนโยบายของแผนการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการได้สร้างหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 โดยให้ความสำคัญแก่วิชาอาชีพและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกวิชาต่าง ๆ ตามความสนใจและความถนัดมากขึ้น สำหรับวิชาเกษตรกรรมแยกออกเป็น ดังนี้

ระดับประถมศึกษา มีงานเกษตรอยู่ในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ มีวิชาอาชีพให้เลือกมากขึ้นในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 - 6

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ วิชาการงานมีงานเกษตรเป็นงานเลือก และวิชาอาชีพซึ่งเป็นรายวิชาอาชีพตามปกติและรายวิชาอาชีพเพิ่มเติมซึ่งเป็นรายวิชาอาชีพตามท้องถิ่น

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพสาขาเกษตรกรรมเป็นวิชาเลือกของกลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ และกลุ่มวิชาอาชีพซึ่งเป็นวิชาเลือกตามแผนการเรียน โดยเลือกรายวิชาจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เป็นหลักสูตรหนึ่งหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และเป็นหลักสูตรที่จบในตัวเองเช่นกัน โดยมุ่งเน้นการเรียนกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนประสงค์จะประกอบอาชีพโดยตรง นอกจากนั้นยังเป็นพื้นฐานสำหรับการหาความรู้เพิ่มเติมและการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นอีกด้วย ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความรู้และคุณสมบัติบางประการที่พลเมืองไทยทุกคนควรมีร่วมกัน ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคล ความหลากหลายของความรู้และอาชีพ พื้นฐานและพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นและประเทศชาติ เป็นสำคัญ

โครงสร้างของหลักสูตร

1. วิชาบังคับ มี 2 ส่วน

1.1 วิชาสามัญ จำนวน 24 หน่วยการเรียนรู้ ใ้แก่นัก

ภาษาไทย	6	หน่วยการเรียนรู้
สังคมศึกษา	6	หน่วยการเรียนรู้
พลานามัย	6	หน่วยการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์	6	หน่วยการเรียนรู้

1.2 วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ จำนวน 12 หน่วยการเรียนรู้ โดยเลือก สาขาใดสาขาหนึ่ง ต่อไปนี้

ช่างอุตสาหกรรม	12	หน่วยการเรียนรู้
เกษตรกรรม	12	หน่วยการเรียนรู้
คหกรรม	12	หน่วยการเรียนรู้
พาณิชยกรรม	12	หน่วยการเรียนรู้
ศิลปหัตถกรรม	12	หน่วยการเรียนรู้
ศิลปกรรม	12	หน่วยการเรียนรู้

หมายเหตุ วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพสาขาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ยกเว้น
สาขาศิลปกรรม เป็นวิชาที่ต่างกับกับแกนวิชาชีพของหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ทุหศักราช 2524

2. วิชาเลือก

2.1 วิชาเลือกตามแผนการเรียน

เลือกจากกลุ่มวิชาต่าง ๆ ต่อไปนี้ให้เป็นไปตามแผนการเรียน

ภาษาไทย	ศิลปกรรม
สังคมศึกษา	ช่างอุตสาหกรรม
พลานามัย	เกษตรกรรม
วิทยาศาสตร์	คหกรรม
คณิตศาสตร์	พาณิชยกรรม
ภาษาต่างประเทศ	ศิลปหัตถกรรม

หมายเหตุ รายวิชาในกลุ่มวิชาช่างอุตสาหกรรม เกษตรกรรม คหกรรม พาณิชยกรรม และศิลปหัตถกรรม ให้เลือกจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 และหลักสูตรอื่น ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติ

2.2 วิชาเลือกเสรี

เป็นวิชาที่นักเรียนอาจเลือกเพิ่มเติมเพื่อเสริมวิชาเลือกตามแผนการเรียน หรือเพื่อสนองความสนใจพิเศษ โดยเลือกจากกลุ่มวิชาที่ระบุไว้ใน 2.1

3. การประสานสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

3.1 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีสาระสำคัญ และรายวิชาสอดคล้องกันในวิชาบังคับ ตามข้อ 1.1 และ 1.2

3.2 ผู้เรียนสามารถโอนผลการเรียนระหว่างหลักสูตรทั้ง 2 ได้ ทั้งในส่วนที่เป็นวิชาบังคับและวิชาเลือก

ตามโครงสร้างของหลักสูตรจึงมีวิชาบังคับอยู่ประมาณ 1 ใน 3 ของเวลาเรียน วิชาที่ท่องเรียนทั้งหมด และวิชาเลือกประมาณ 2 ใน 3 ของเวลาเรียนวิชาทั้งหมด

วิชาเกษตรกรรมในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพเกษตรกรรม และวิชาอาชีพเกษตรกรรม

วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพเกษตรกรรม

วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพสาขาเกษตรกรรมเป็นสาขาหนึ่งของกลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ซึ่งนักเรียนทุกคนที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะต้องเลือกเรียน 1 สาขา จำนวน 12 หน่วยการเรียน วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพมีจุดประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับเลือกวิชาอาชีพจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524
2. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของวิชาอาชีพที่จะนำไปปรับปรุงการดำรงชีวิต

รายวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพสาขาเกษตรกรรม ที่เปิดสอนในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย จะมีรหัสวิชาและเนื้อหาวิชาตรงกับวิชาแกนอาชีพในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาเกษตรกรรม พุทธศักราช 2524 ประกอบด้วย 7 สาขาวิชา ได้แก่

กษ 111	หลักพืชกรรม	2	หน่วยการเรียน
กษ 112	ดินและปุ๋ย	2	หน่วยการเรียน
กษ 121	หลักการเลี้ยงสัตว์	2	หน่วยการเรียน
กษ 131	ช่างเกษตรเบื้องต้น 1	2	หน่วยการเรียน
กษ 141	หลักเศรษฐศาสตร์เกษตร	1.5	หน่วยการเรียน
กษ 151	หลักการถนอมผลิตภัณฑ์เกษตร	1.5	หน่วยการเรียน
กษ 161	ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1	หน่วยการเรียน

ในปีการศึกษา 2524 ซึ่งเป็นปีแรกที่ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 มีโรงเรียนทั่วประเทศที่เปิดแผนการเรียนวิชาสามัญและเลือกวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพสาขาเกษตรกรรม จำนวน 435 โรงเรียน จากโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งสิ้น 581 โรงเรียน หรือคิดเป็นร้อยละ 77.97 เมื่อเปรียบเทียบจำนวนร้อยละของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เลือกวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพเกษตรกรรมแล้วโรงเรียนส่วนภูมิภาคเปิดสอนสาขาเกษตรกรรมมากกว่าโรงเรียนในส่วนกลาง สำหรับในส่วนภูมิภาคมีจำนวนแผนการเรียนที่เลือกวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพเกษตรกรรมมากกว่าสาขาอื่น ๆ เกือบทุกเขตการศึกษา ยกเว้นเขตการศึกษา 9 ที่สาขาเกษตรกรรมมาเป็นอันดับสองรองจากสาขาคหกรรม และเขตการศึกษา 5 และ 12 ที่เปิดแผนที่เลือกสาขาเกษตรกรรมเท่ากับสาขาคหกรรม สำหรับจำนวนทั่วประเทศแล้วสาขาเกษตรกรรมมาเป็นอันดับหนึ่งถึงร้อยละ 22.68

วิชาอาชีพเกษตรกรรม

วิชาอาชีพเกษตรกรรม ใ้แก่ รายวิชาในหมวดวิชาเกษตรกรรม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ทั้งหมด ยกเว้นวิชาแกนวิชาชีพซึ่งตรงกับรายวิชาพื้นฐานวิชาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 นอกจากนี้วิชาอาชีพเกษตรกรรมยังรวมถึงรายวิชาเพิ่มเติม ซึ่งเป็นวิชาอาชีพที่สอดคล้องกับท้องถิ่น และวิชาเกษตรกรรมหลักสูตรอื่นในระดับเดียวกัน ที่กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติให้ใช้ได้

การจักสอนวิชาอาชีพเกษตรกรรมอาจจัดเป็นแผนการเรียนเกษตรกรรมที่มุ่งให้นักเรียนนำไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อในสาขานี้ หรือจัดเป็นวิชาเลือกของนักเรียน แผนการเรียนอื่นที่ประสงค์จะเลือกวิชาเกษตรกรรมเฉพาะบางรายวิชา ตามความสนใจ หรือส่งเสริมการเรียนวิชาตามแผนการเรียน

ในปีการศึกษา 2524 มีโรงเรียนที่เปิดสอนแผนการเรียนวิชาเกษตรกรรมจำนวนถึง 313 แห่ง เป็นแผนการเรียนวิชาอาชีพที่เปิดสอนจำนวนมากที่สุด เมื่อเทียบกับแผนการเรียนวิชาอาชีพอื่น ๆ อีก 5 สาขา คือมีจำนวนร้อยละ 32.32 ส่วนใหญ่โรงเรียนที่เปิดแผนการเรียนเกษตรกรรมจะเป็นโรงเรียนในส่วนภูมิภาค โรงเรียนใน

ส่วนกลางจัดแผนการเรียนเกษตรกรรมค่อนข้างน้อย คือมีจำนวนเพียง 10 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 12.35 ของแผนการเรียนวิชาชีพของโรงเรียนส่วนกลางเท่านั้น สำหรับเขตการศึกษาอื่น ๆ นั้น แผนการเรียนวิชาเกษตรกรรมมีมากกว่าแผนการเรียนวิชาชีพอื่น ๆ ยกเว้นเขตการศึกษา 2 ที่สาขากหกรรมมีจำนวนมากกว่า

แผนการเรียนวิชาชีพ วช.1 และ วช.2

เนื่องจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเรียนแผนการเรียนอย่างกว้างขวางทั้งแผนการเรียนวิชาสามัญและแผนการเรียนวิชาชีพตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่จะชักนำให้นักเรียนสนใจการเรียนวิชาชีพ เพื่อแก้ปัญหานักเรียนที่ได้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งไม่อาจศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาให้มีโอกาสนำความรู้ที่ได้เรียนมาไปประกอบอาชีพได้ จึงได้ขอให้ ก.พ. พิจารณากำหนดเงินเดือนของผู้ที่สำเร็จการศึกษิตตามหลักสูตรความเข้มข้นของวิชาชีพที่ได้เรียนและ ก.พ. ได้สนองตอบก่อนนโยบายนี้โดยกำหนดเงินเดือนสำหรับผู้ที่ได้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการทางค่านวิชาชีพออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. ผู้ได้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย วิชาชีพ 1 (วช.1) บรรจุเข้ารับราชการได้รับเงินเดือนไม่สูงกว่า 1,620 บาท
2. ผู้ได้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย วิชาชีพ 2 (วช.2) บรรจุเข้ารับราชการได้รับเงินเดือนไม่สูงกว่า 1,950 บาท

ผู้มีสิทธิ์ได้รับวุฒิ วช.1 สาขาเกษตรกรรมต้องเรียนวิชาชีพเกษตรตามโครงสร้างหลักสูตร วช.1 สาขาใดสาขาหนึ่งไม่น้อยกว่า 1870 คาบ และไม่เกิน 3,100 คาบ แผนการเรียน วช.1 เป็นแผนที่มุ่งให้นักเรียนประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งโดยเฉพาะ และเน้นอาชีพอิสระเช่นเดียวกับแผนการเรียนอาชีพเกษตรกรรมที่เริ่มใช้ในปีการศึกษา 2524 โครงสร้างของวิชาชีพ วช.1 เกษตรกรรมประกอบด้วย

วิชาสามัญซึ่งเป็นวิชาบังคับ	960	คาบ
วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพเกษตรกรรม	480	คาบ
วิชาสัมพันธ์	280	คาบ
กิจกรรมแนะแนวและซ่อมเสริม	360	คาบ
วิชาอาชีพบังคับและเลือก	1870 - 3100	คาบ
รวมทั้งสิ้นต้องเรียนระหว่าง	3950 - 5180	คาบ

ส่วนแผนการเรียน วช.2 เกษตรกรรม มีลักษณะคล้ายกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ. 2524 คือประกอบด้วยวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ ซึ่งตรงกับวิชาแกนอาชีพในหลักสูตร ปวช. วิชาสัมพันธ์ และต้องเรียนวิชาอาชีพบังคับร่วมตามหลักสูตร ปวช. จำนวน 2340 คาบ และวิชาเลือกอาชีพ 760 คาบ เมื่อรวมจำนวนวิชาอาชีพบังคับร่วม และวิชาเลือกแล้วจะต้องเรียนไม่น้อยกว่า 3120 คาบ นอกจากนี้ยังต้องเรียนวิชาสามัญบังคับทั้ง 3 ปี ดังนั้นแผนการเรียน วช.2 เกษตรกรรมจึงต้องเรียนวิชาทั้งสิ้น 5200 คาบ

โครงสร้างหลักสูตร วช.2 เกษตรกรรม 5200 คาบ

1. วิชาบังคับสามัญ 960 คาบ
2. วิชาบังคับพื้นฐานวิชาอาชีพ 480 คาบ
3. วิชาอาชีพบังคับ 2360 คาบ
4. วิชาอาชีพเลือก 760 คาบ
5. วิชาสัมพันธ์หรือวิชาสามัญ 280 คาบ
6. กิจกรรมแนะแนวและซ่อมเสริม 360 คาบ
7. วิชาเลือกเสรี

ดังนั้นโครงสร้างของหลักสูตร วช.2 จึงรวมเอาโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย กับโครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพมาไว้ด้วยกัน เป็นผลทำให้จำนวนคาบการเรียนตามโครงสร้าง วช.2 มากกว่าโครงสร้าง ปวช. นั่นคือโครงสร้าง วช.2 นักเรียนจะต้องใช้เวลาเรียนถึง 5200 คาบ ในขณะที่ ปวช. ใช้เวลา

เรียนเพียง 4800 คาบ นักเรียนจะต้องเรียนเกินสี่ปีค่างะ 40 คาบ หรือต้องเรียนในภาคฤดูร้อนเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามก็โรงเรียนมัธยมศึกษาที่จะเปิดสอนตามโครงสร้างหลักสูตร วช.2 จะต้องมีความพร้อมเพียงพอ ทั้งค่านมูกอาหาร อาคารสถานที่ และเครื่องมืออุปกรณ์

สำหรับในปี พ.ศ. 2526 ซึ่งเป็นปีแรกที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2524 จบหลักสูตรและ ก.พ. ได้กำหนดเงินเดือนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนวิชาอาชีพแล้ว ได้มีบางโรงเรียนที่ได้จัดแผนการเรียนเกษตรที่มีคาบเวลาเรียนวิชาอาชีพใกล้เคียงกับจำนวนคาบของโครงสร้างหลักสูตร วช.2 ได้ปรับปรุงแผนการเรียนให้เป็นแผนการเรียน วช.2 และกรมสามัญศึกษาได้อนุมัติให้ปรับเป็นแผนการเรียน วช.2 ได้จำนวน 13 โรงเรียน โดยโรงเรียนเหล่านี้จะต้องเพิ่มเติมรายวิชาที่ขาดให้ครบตามเงื่อนไขที่กรมสามัญศึกษากำหนด

ในปีการศึกษา 2527 ได้มีนโยบายที่เปิดแผนการเรียน วช.1 จำนวน 287 โรงเรียน และโรงเรียนที่ขออนุมัติเปิดแผนการเรียน วช.2 จำนวน 171 โรงเรียน สำหรับโรงเรียนที่ขอเปิดแผนการเรียนเกษตรกรรมระดับ วช.2 นั้นจะต้องผ่านการตรวจสอบความพร้อมก่อนจึงจะอนุมัติให้เปิดสอน วช.2 ได้ โดยกรมสามัญศึกษาได้ทำเกณฑ์มาตรฐานสำหรับตรวจสอบแล้วให้ศึกษานิเทศก์ออกไปสำรวจความพร้อมของโรงเรียนที่ขอเปิดต่อไป

ทฤษฎีที่ ๒ ในการวิจัย

ทฤษฎีที่ ๒ ในการวิจัยเป็นทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (A Theory of Reasoned Action) ไอลเซน และพิชชินพัฒนาทฤษฎีนี้มาเป็นเวลากว่า 10 ปี และเสนอทฤษฎีเต็มรูปแบบเมื่อปี ค.ศ. 1980 (วารสารจิตวิทยา อารรณโณ 2529 : 144 - 146) โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

ข้อสมมุติ (Assumption) มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลและใช้ข้อมูลที่ตนมีอย่าง เป็นระบบ มนุษย์พิจารณาผลที่อาจเกิดจากการกระทำของตนก่อนตัดสินใจจะทำหรือไม่ทำพฤติกรรม

ใจความของทฤษฎีโดยสังเขป

1. พฤติกรรมส่วนมากอยู่ภายใต้การควบคุมของเจตนาของบุคคล เจตนาเชิงพฤติกรรม (Behavioral Intention or I) ของบุคคลจึงเป็นตัวกำหนดที่ใกล้ชิดกับการกระทำ

2. เจตนาเชิงพฤติกรรมขึ้นอยู่กับตัวกำหนด 2 ตัว คือ

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการประเมินทางบวก - ลบของบุคคลต่อการกระทำ เรียกว่าทัศนคติพฤติกรรม (A_B)

A_B ขึ้นอยู่กับ ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ (Behavioral beliefs or b) และการประเมินผลของการกระทำ (Evaluation of consequences or e) เขียนเป็นสมการได้ว่า

$$A_B = f \left[\sum_{i=1}^n b_i e_i \right]$$

2.2 ปัจจัยทางสังคม เป็นการประมาณของบุคคลว่าตนจะมีการค้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm or SN) เพียงใด กลุ่มอ้างอิงหมายถึง บุคคลใกล้ชิดที่มีความสำคัญต่อบุคคลผู้นั้น

SN ขึ้นอยู่กับ ความเชื่อเกี่ยวกับทัศนคติของกรุปอ้างอิงต่อการกระทำของตน (Normative Belief or NB) ซึ่งหมายถึงความเชื่อที่ว่าบุคคลแต่ละคนที่อยู่ในกรุปอ้างอิงประสงค์จะให้คนทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้นเพียงใด และ SN ยังขึ้นอยู่กับแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกรุปอ้างอิง (Motivation to Comply or MC) เขียนเป็นสมการได้ว่า

$$SN = f \left[\sum_{i=1}^n NB_i MC_i \right]$$

3. จากข้อ 1 และ 2 สามารถเขียนเป็นสมการ ได้ว่า

$$B \quad I = f \left[A_{Bw_1} + SN_{w_2} \right]$$

w_1 และ w_2 เป็นน้ำหนักที่จะได้จากการคำนวณสมการ ดัดดอยพหุคูณ

4. ความสำคัญของทัศนคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกรุปอ้างอิงส่วนหนึ่งขึ้นกับเจตนาเชิงพฤติกรรมหรือพฤติกรรมเอง นั่นคือพฤติกรรมบางพฤติกรรมอาจถูกกำหนดโดยทัศนคติต่อพฤติกรรมมากกว่าการคล้อยตามกรุปอ้างอิง ส่วนพฤติกรรมบางพฤติกรรมอาจได้รับอิทธิพลจากการคล้อยตามกรุปอ้างอิงมากกว่าจากทัศนคติต่อพฤติกรรม แต่พฤติกรรมบางพฤติกรรมอาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทั้งสองได้เช่นกัน ความสำคัญของปัจจัยทั้งสองอาจแตกต่างกันจากบุคคลหรือไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง

5. ตัวแปรภายนอก (External variables) เช่น ตัวแปรชีวสังคม ทัศนคติต่อเป้าหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ หรือบุคลิกภาพจะมีอิทธิพลก็ต่อเมื่อตัวแปรนั้น ๆ มีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อพฤติกรรม มีอิทธิพลต่อการคล้อยตามกรุปอ้างอิงหรือมีอิทธิพลก่อนำหนักความสำคัญของตัวแปรทั้งสองนี้ต่อเจตนาเชิงพฤติกรรม

6. การกำหนดพฤติกรรมที่จะศึกษาจำเป็นต้องกำหนดโดยคำนึง

6.1 การกระทำ (Action) จะต้องกำหนดว่าเป็นการกระทำอย่างเดี่ยว (single act) เช่น การให้ลูกกินอาหาร การสูบบุหรี่ เป็นต้น หรือเป็นกลุ่มการกระทำ (behavior category) เช่น การออกกำลังกาย ซึ่งอาจประกอบด้วยการกระทำย่อย ๆ หลายการกระทำ เป็นต้นว่า การวิ่ง การกระโดดเชือก หรือการเล่นฟุตบอล

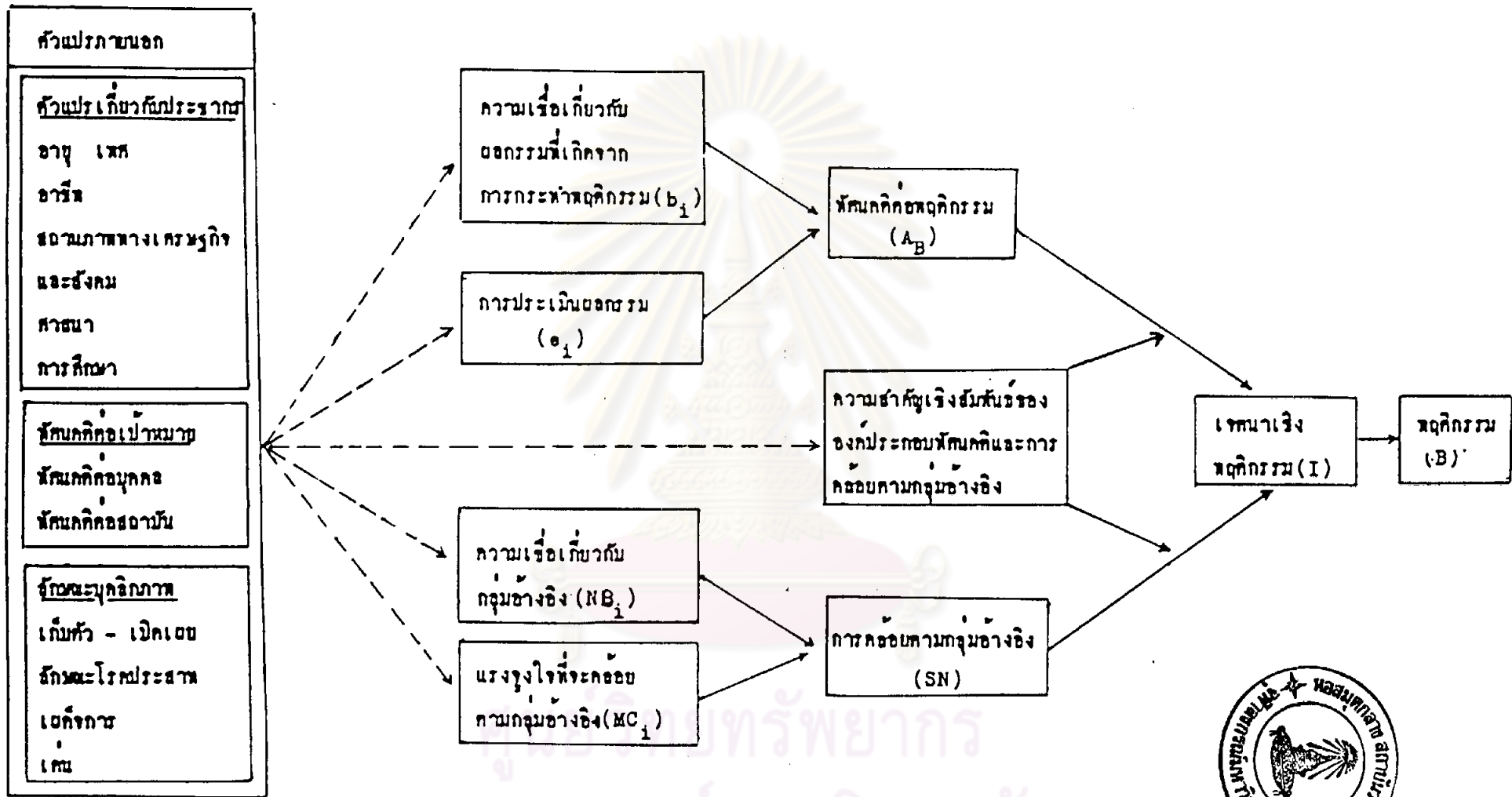
6.2 เป้าหมาย (Target) หมายถึง เป้าหมายของกรกระทำ เช่น การให้ลูกกินอาหารข้างต้นอาจกำหนดเป้าหมายให้เป็น นมแม่

6.3 เวลา (Time) หมายถึง เวลาที่พฤติกรรมที่เราสนใจศึกษาจะเกิดขึ้น เช่น การกินนมแม่ตอนค่ำ

6.4 บริบท (Context) หมายถึง สถานการณ์ที่พฤติกรรมที่เราสนใจศึกษาจะเกิดขึ้น เช่น กินนมแม่ที่บ้าน

การกำหนดพฤติกรรมที่จะศึกษานี้ สามารถกำหนดให้มีความจำเพาะได้ตามที่เราสนใจจะศึกษา เมื่อกำหนดพฤติกรรมได้แล้ว การวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมก็จะต้องวัดให้สอดคล้องกับพฤติกรรม เช่น ทัศนคติต่อการให้ลูกกินนมแม่ที่บ้านตอนค่ำ ส่วนการวัดพฤติกรรมจำเป็นต้องวัดให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

----- แสดงความเป็นไปไ้ของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับพฤติกรรม

————— แสดงความสัมพันธ์โดยตรงเชื่อมโยงความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม

แผนภาพอิทธิพลทางอ้อมของสิ่งแวดล้อมนอกที่มีต่อพฤติกรรม (Ajzen and Fishbein 1980 : 84)

มีผู้นำทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลมาใช้ในการศึกษาทัศนคติต่อการกระทำ พฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม กับพฤติกรรมต่างๆกันอย่างกว้างขวางดังต่อไปนี้

เฟลคเลอร์ (1982 : 4582 - A) ศึกษาทัศนคติที่มีต่อการกระทำ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมเพื่อความเข้าใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ โดยตรวจสอบระดับของทัศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมและพฤติกรรมที่แสดงออก ผลการศึกษาพบว่าทัศนคติต่อการเข้าร่วมกิจกรรม สะท้อนำ การอ่อนเรือเหี้ยว และการตกปลา และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีความสัมพันธ์อย่างมากกับความตั้งใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละประเภทและองค์ประกอบทั้งสองนี้เป็นตัวทำนายพฤติกรรมที่ดี ผลจากการศึกษานี้สนับสนุนถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรในทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

อาสน์เนอร์ (1981 : 1323 - A) ศึกษาทัศนคติที่มีต่อการป้องกันอาชญากรรม ความตั้งใจและพฤติกรรมในการป้องกันอาชญากรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อทดสอบทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆและความทรงของโครงสร้างจากโมเดลตลอดจนการทำนายและอธิบายความตั้งใจที่จะมีส่วนร่วมและการปฏิบัติจริงของประชาชนในโครงการป้องกันอาชญากรรมของตำรวจในรัฐอานาฮีม โค้ชค้นพบโดยทั่วไปว่าข้อมูลที่ไคโมสนับสนุนทฤษฎีนี้

โคมีผู้นำทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลมาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมทางการศึกษาดังนี้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (1976 : 104 - 130) หากความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อการประอบพฤติกรรมเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ความตั้งใจใฝ่สัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนคณิตศาสตร์ การประเมินของครูเกี่ยวกับพฤติกรรมสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ และตัวแปรภายนอก 2 ตัวคือ การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง และทัศนคติที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ศึกษาแก่นักเรียนเกรด 7 ในโรงเรียนประถมศึกษา 3 โรง จำนวน 227 คน ในรัฐมินนิโซตา ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบทั้ง 3 คือความตั้งใจใฝ่สัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ ทัศนคติที่มีต่อการประอบพฤติกรรมเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีความสัมพันธ์กับ

อย่างมีนัยสำคัญภายในกลุ่มย่อย ซึ่งไค้แก่ เพศ เชื้อชาติ ความสามารถของนักเรียน และโรงเรียนเมื่อศึกษาจากนักเรียนทั้งหมดพบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญสูงกับการประเมินของครูเกี่ยวกับพฤติกรรมสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ และร้อยละ 32 ของความแปรปรวนของความตั้งใจใ้สัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์สามารถทำนายไ้ได้ด้วยทัศนคติที่มีต่อการประกอบพฤติกรรมเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง หรือทัศนคติที่มีต่อการประกอบพฤติกรรมเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์เพียงตัวเดียว ร้อยละ 12 และ 7 ของความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ในการเรียนคณิตศาสตร์สามารถทำนายไ้จากการวัดความตั้งใจใ้สัมฤทธิ์ ในวิชาคณิตศาสตร์โดยตรง และการประมาณความตั้งใจใ้สัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์

เราวีเพริน(1980: 1897-A) ศึกษาทัศนคติ ความเชื่อ ความตั้งใจและตัวแปรภูมิหลังของนักการศึกษาต่อการมีส่วนร่วมในหลักสูตรบัณฑิตศึกษา จากนักการศึกษาที่มีส่วนร่วมในหลักสูตรบัณฑิตศึกษาอย่างน้อยหนึ่งหลักสูตรในปัจจุบันจำนวน 145 คน และนักการศึกษาที่ไม่มีส่วนร่วมในหลักสูตรบัณฑิตศึกษาในปัจจุบันจำนวน 102 คน ผลจากการศึกษาพบว่ากลุ่มที่มีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในหลักสูตรบัณฑิตศึกษาทางนิมมานในระดับสูง ไ้แก่ กลุ่มที่มีส่วนร่วมที่มีอายุ 45 ปีและต่ำกว่า กลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วมที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี และกลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วมจากโรงเรียนประถมศึกษา การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มที่มีส่วนร่วม กลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วมที่มีอายุ 45 ปีและต่ำกว่า กลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วมที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี ในด้านความตั้งใจพบว่ากลุ่มที่มีส่วนร่วม และกลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วมที่มาจากโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความตั้งใจที่จะมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง ทัศนคติมีความสัมพันธ์อย่างมากกับความตั้งใจที่จะมีส่วนร่วมในนักการศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม นักการศึกษาที่มีส่วนร่วมซึ่งมีภูมิหลังในค้ำ ู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน อายุ และจำนวนชั่วโมงที่เคยสอน จะช่วยอธิบายความตั้งใจไ้ดีที่สุด ส่วนนักการศึกษาที่ไม่มีส่วนร่วมซึ่งมีภูมิหลังในค้ำ สถานที่ทำงาน อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งการงานและจำนวนชั่วโมงที่เคยสอน จะช่วยอธิบายความตั้งใจไ้ดีที่สุด การวัดความตั้งใจจะอธิบายการมีส่วนร่วมตามความเป็นจริงไ้ร้อยละ 56.56 เมื่อรวมองค์ประกอบของโมเดลและตัวแปรภูมิหลังอธิบายการมีส่วนร่วมตามความเป็นจริงเพิ่มเป็นร้อยละ 67.21

สกอทซ์ (1984: 2421- A) ศึกษาการทำนายพฤติกรรมการสอนที่มีลักษณะ
 ออกทิศทางเพศของครูอาชีวศึกษา จากการสังเกตและสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ
 เชิงออกทิศทางเพศ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และพฤติกรรมของครู นอกจากการศึกษาพบ
 ว่า กลุ่มอ้างอิงที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูมากที่สุดคือผู้บริหาร ในขณะที่ครูอาชีวศึกษา
 ในโรงเรียนมีอิทธิพลน้อยที่สุด การวัดพฤติกรรมโดยใช้เกณฑ์หลายอย่างมีความถูกต้องมาก
 ในกลุ่มครูแต่ละกลุ่ม ทัศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงช่วยกันทำนายพฤติกรรมได้ที่มีความ
 ความสำคัญเปลี่ยนแปลงกันไม่ในแต่ละกลุ่ม โดยทั่วไปทัศนคติช่วยอธิบายความแปรปรวน
 ของพฤติกรรมได้มากที่สุด

สำหรับในประเทศไทย ใ้มีผู้นำทฤษฎีการกระทำค่ายเหตุของ โอเซนและ
 ทิชปีนมาเป็นแนวทางในการวิจัยเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

ฮัปสเตอร์ เกี่ยวตระกูลวอร์ธัน (2523: 128-131) ศึกษาทัศนคติที่มีต่อยาเสพติด
 และปกิวิสัยเชิงชัคนัยของนักศึกษาครู โดยมุ่งศึกษาถึงทัศนคติ ปกิวิสัยเชิงชัคนัยและ
 การสร้างแบบจำลองทำนายพฤติกรรมการเสพยาหรื สุรา ยากระตุ้น กัญชา และเฮโรอิน
 จากทฤษฎีความตั้งใจไปพฤติกรรมของทิชปีน (Fishbein's Behavioral
 Intention) ตลอดจนศึกษาถึงภูมิลหังและประสมการณ่เกี่ยวกับการเสพยาเสพติดของ
 ของนักศึกษาที่เคยและไม่เคยเสพยาแต่ละชนิก ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาระดับ
 วิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร 2 แห่ง จำนวน 1161 คน ใ้ข้อค้นพบสำคัญคือนักศึกษา
 ที่เคยสูบบุหรื สุรา ยากระตุ้น และกัญชา มีทัศนคติที่ค้ต่อการเสพยาชนิกนั้น ๆ
 มากกว่านักศึกษาที่ไม่เคยเสพยา และมีแนวโน้มที่จะกระทำคามความคาคหรั้ง หรือ
 รั้งจุงจากบุคคลอื่น ๆ ใ้ได้ง่ายกว่านักศึกษาที่ไม่เคยเสพ ทัศนคติและปกิวิสัยเชิง
 ชัคนัยรวมกันทำนายพฤติกรรมการสูบบุหรื และค้มสุรา ใ้ค้ควบค่าสัมประอิทธิสหสัมพันธ์
 พหุคูณ 0.5014 และ 0.1532 ตามลำดับ ทัศนคติที่มีต่อการเสพยาเสพติดมีบทบาทใน
 การทำนายพฤติกรรมของการเสพยาเสพติดใ้ค้่น้อยมาก ในค้านประสมการณ่และภูมิลหัง
 ของนักศึกษาที่เคยและไม่เคยเสพยาแต่ละชนิกมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บุทา ชูสิทธิชกุล (2527 : 54 - 55) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจในการดื่มสุรากับพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา โดยศึกษาถึงองค์ประกอบของความตั้งใจในค่านิยมคติและอิทธิพลจากบรรทัดฐานของสังคม การทำนายพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราจากทัศนคติกับอิทธิพลจากบรรทัดฐานของสังคม ตลอดจนการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการดื่มสุรากับตัวแปรต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาในภาคกลาง 5 แห่ง จำนวน 322 คน ผลการวิจัยพบว่าความตั้งใจในการดื่มสุรามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทัศนคติต่อการดื่มสุรากับบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิง สามารถเป็นตัวทำนายพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของนักศึกษาได้ โดยมีประสิทธิภาพในการทำนายร้อยละ 24.05 และพบว่า พฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของนักศึกษามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับชั้นการศึกษา พฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของกลุ่มเพื่อนสนิทและพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราก่อนเข้าศึกษา พฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับผลการศึกษา รายได้ที่ได้รับขณะศึกษา ลักษณะที่พักอาศัย พฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของบิดา และพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของมารดา

มาลา รัชชาพรานนท์ (2527: 66-76) ศึกษาผลของตัวแปรภายนอก (Effects of External Variable) ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงองค์ประกอบทัศนคติต่อการกระทำพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทำนายความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม จากการศึกษาวิจัยทางสังคมและจิตวิทยาที่ทำนายความตั้งใจในการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนคณะราษฎรบำรุง ในจังหวัดยะลา จำนวน 320 คน ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการสูบบุหรี่ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีความสำคัญต่อความตั้งใจในการสูบบุหรี่ของนักเรียนมากกว่า ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ อายุ ศาสนา รายได้ต่อเดือนของนักเรียน อัตราการสูบบุหรี่ที่ควั่นของบิดา พี่ชาย เพื่อนสนิท และบุคคลที่นักเรียนหึงอาลัยด้วย ไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการสูบบุหรี่ของนักเรียน แต่พบความสัมพันธ์ระหว่างสภาวะการสูบบุหรี่ของเพื่อนสนิท กับความตั้งใจในการสูบบุหรี่ของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วรรณิ จิระจุติโรจน์ (2527: 84-86) ได้ตรวจสอบความสามารถของพฤติกรรมการกระทำด้วยเหตุผลจากการศึกษาทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เจตนาเชิงพฤติกรรมและพฤติกรรมในการใช้บริการการปรึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 จากโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 760 คน ผลการวิจัยสนับสนุนสมมุติฐาน 2 ข้อ ที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .001 ตามลำดับนั้นคือทัศนคติต่อการใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียน ประกอบกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียน สามารถทำนายตัวแปรเกณฑ์ คือเจตนาเชิงพฤติกรรมในการใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียนได้ องค์ประกอบทัศนคติต่อการใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียนมีบทบาทต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมในการใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียนมากกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียน และพบว่าเจตนาเชิงพฤติกรรมในการใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียนกับพฤติกรรมในการใช้บริการการปรึกษากับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความสัมพันธ์ของตัวแปรกับทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรและความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพเกษตรกร

ยังไม่มีผู้ใดได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรภูมิหลังกับทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรและความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแต่มีงานวิจัยบางเรื่องที่เกี่ยวข้องถึงทัศนคติต่อวิชาชีพและความตั้งใจประกอบวิชาชีพของนิสิตและนักศึกษาครูที่มีภูมิหลังต่างกันดังต่อไปนี้

ศิริชัย กาญจนวาสี (2523: 47-48) ศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาชีพครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพครูซึ่งสร้างขึ้นตามแนวของดิแกอท ผลการวิจัยพบว่า นิสิตครุศาสตร์ปีที่ 1 ส่วนใหญ่มีคาปรประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ไม่มีบุคคลในครอบครัวหรือญาติประกอบอาชีพครู มีความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพครูมาก และคิดว่าอาชีพครูเป็นอาชีพ

ที่คี่ ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตครูศาสตร์มีความแตกต่างกันตามชั้นปีและเพศ โดยพบว่า นิสิตปีที่ 1 มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูสูงกว่านิสิตปีที่ 2 และปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และนิสิตหญิงมีทัศนคติต่อวิชาชีพครูสูงกว่านิสิตชาย

ชนิตา รักรัฒเมือง (2524 : 57 - 65) ศึกษาทัศนคติของนักศึกษา
 ครูศาสตร์ - ศึกษาสาสตร์ในมหาวิทยาลัยบางแห่งที่มีต่อวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างเป็น
 นักศึกษาปีการศึกษา 2522 - 2523 จำนวน 1405 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น
 แบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพครูซึ่งพัฒนาจากทฤษฎีทัศนคติของ Fishbein โดยสมหวัง
 พิธิยานุวัฒน์ และนิยะดา ศรีจันทร์ ผลการวิจัยที่สำคัญได้แก่ ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของ
 นักศึกษาแตกต่างกันตามสภาพเศรษฐกิจของท้องถิ่นที่เกิด สภาพเศรษฐกิจของดินที่อยู่อาศัย
 และสภาพเศรษฐกิจของที่ตั้งโรงเรียนประถม กล่าวคือ นักศึกษาที่เกิดในท้องถิ่นที่มีราย
 ใ้ค้ค่ามีทัศนคติต่อวิชาชีพครูดีกว่านักศึกษาที่เกิดในท้องถิ่นที่มีรายใ้ค้สูง นักศึกษาที่อยู่อาศัย
 ในท้องถิ่นที่มีรายใ้ค้ค่ามีทัศนคติต่อวิชาชีพครูดีกว่านักศึกษาที่อยู่ในท้องถิ่นที่มีรายใ้ค้สูง และ
 นักศึกษาที่เรียนโรงเรียนประถมซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่มีรายใ้ค้ค่า มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูสูง
 กว่านักศึกษาที่เรียนในโรงเรียนประถมซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่มีรายใ้ค้สูง

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524 : 77 - 78) ศึกษาการเปรียบเทียบระดับ
 และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อวิชาชีพครูและความตั้งใจใ้ประกอบวิชาชีพครูระหว่างนิสิต
 ครูศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ที่มีภูมิลำเนาต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตคณะครูศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหา
 วิทยาลัย ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2522 จำนวน 293 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบวัดทัศนคติ
 ต่อวิชาชีพครู ซึ่งผู้วิจัยใ้ค้พัฒนาขึ้นจากทฤษฎีทัศนคติของ Fishbein มีข้อค้นพบที่สำคัญ
 ดังนี้

1. โดยเฉลี่ยแล้วนิสิตครูศาสตร์ชั้นปีที่ 1 มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูอยู่ในระดับที่
 มีความตั้งใจในการเป็นครูในระดับมาก และปกติวิสัยเชิงอัตนัยอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาชีพครู ความตั้งใจในการประกอบวิชา
 ชีพครู และปกติวิสัยเชิงอัตนัยระหว่างนิสิตที่มีภูมิลำเนาต่างกัน

2.1 ตัวแปรภูมิลำเนาที่มีผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพครูใ้ค้แก่ เพศ แรกที่ตั้งของ
 โรงเรียนที่สำเร็จชั้นม.ศ.5 และการมีญาติเป็นครู กล่าวคือนิสิตหญิงมีทัศนคติต่อวิชาชีพครู
 ดีกว่านิสิตชาย นิสิตที่สำเร็จชั้นม.ศ.5 จากโรงเรียนที่อยู่ในส่วนกลางมีทัศนคติต่อวิชาชีพ

ครูดีกว่านิสิตที่สำเร็จชั้นม.ศ.5 จากโรงเรียนในส่วนภูมิภาค และนิสิตที่มีญาติเป็นครู มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูดีกว่านิสิตที่ไม่มีญาติเป็นครู

2.2 ความตั้งใจไม่ประกอบวิชาชีพครู ทัวแปรภูมิดังที่มีผลต่อความตั้งใจ ในการประกอบวิชาชีพครูได้แก่ เพศ และการมีญาติเป็นครู กล่าวคือนิสิตหญิงมีความตั้งใจในการเป็นครูสูงกว่านิสิตชาย และนิสิตที่มีญาติเป็นครูมีความตั้งใจในการเป็นครูสูงกว่า นิสิตที่ไม่มีญาติเป็นครู

2.3 ทัวแปรภูมิดังที่มีผลต่อปฏิกิริยาระหว่างจิตตปัญญาในการประกอบวิชาชีพครู ได้แก่ ภูมิดำเนา ขนาดของครอบครัว และการมีญาติเป็นครู กล่าวคือนิสิตที่มีภูมิดำเนา ในภูมิภาคมีความเชื่อฟังและปฏิบัติตามความปรารถนาของกลุ่มอ้างอิงมากกว่านิสิตที่มีภูมิดำเนา อยู่ในส่วนกลางหรือกรุงเทพมหานคร นิสิตที่มาจากครอบครัวขนาดใหญ่มีความเชื่อฟัง และปฏิบัติตามความปรารถนาของกลุ่มอ้างอิงมากกว่านิสิตที่มาจากครอบครัวขนาดกลางและ ขนาดเล็ก นิสิตที่มีญาติเป็นครูมีความเชื่อฟังและปฏิบัติตามความปรารถนาของกลุ่มอ้างอิง มากกว่านิสิตที่ไม่มีญาติเป็นครู

นอกจากนี้มีการศึกษาถึงความเกี่ยวข้องของทัวแปรภูมิดังข้างต้นต่าง ๆ กับการเลือกอาชีพไว้ได้ดังนี้

มารศรี กองเกตุ (2523 : 57-59) ศึกษาผลของทัศนคติ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของบิดามารดาที่มีต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สามในกรุงเทพมหานคร ได้ข้อค้นพบที่สำคัญคือระดับการศึกษาของบิดา และรายได้ของบิดา มารดา มีผลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน แต่ระดับการศึกษาของมารดา และอาชีพของบิดา มารดา ไม่มีผลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน

แคพรอด (1981 : 3384 - A) ศึกษาความต่องานและความคาดหวังเกี่ยวกับอาชีพและการศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรมที่มหาวิทยาลัยเกษตรกรรมและวิทยาลัยเทคโนโลยีของรัฐนิวเจอร์ซีย์ จากการใช้แบบสอบถามกับนักศึกษาเกษตรกรรม 274 คน มีข้อค้นพบว่าภูมิดังทางบ้าน เศรษฐกิจและสังคมของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับความต่องาน และความคาดหวังเกี่ยวกับอาชีพและการศึกษาต่อได้แก่ เพศ สถานที่เรียน ภูมิดำเนา การมีประสบการณ์การทำงานในฟาร์ม ขนาดครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดา อาชีพของบิดา เหตุผลในการเรียนวิชาเกษตรกรรม และพบอีกว่าบุคคล

ในสถาบันการศึกษาที่มีส่วนในการพิจารณาเลือกอาชีพได้แก่ เพื่อน ครูผู้สอนวิชาเอก และครูผู้เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ นอกจากนี้ในการเลือกอาชีพนักศึกษาให้ความสำคัญในการพิจารณาบุคคลที่เราจะร่วมงานด้วย และค่าตอบแทนที่ได้รับ

2. การศึกษาทั่วไปรภูมิหังค้ำนอื่น ๆ

ทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งขั้นตอนหรือกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน แล้วแต่ชนิดลักษณะของทัศนคติและบุคคล ซึ่งแวดล้อม แหล่งที่ทำให้เกิดทัศนคติมีมากมาย ที่สำคัญคือ ประสบการณ์เฉพาะอย่าง การติดต่อสื่อความหมายกับบุคคลอื่น แบบอย่าง และสถาบันต่าง ๆ ในสังคม (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2522 : 63 - 65) ด้วยเหตุนี้ ทัศนคติของบุคคลอาจเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากสถาบัน เช่น โรงเรียน โรงเรียนที่ส่งเสริมการเรียนวิชาอาชีพเกษตรกรรมมากกว่าวิชาอื่น ๆ น่าจะมีผลทำให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากขึ้นด้วย โรงเรียนจัดแผนการเรียนส่งเสริมวิชาอาชีพเกษตรกรรมมากขึ้นเพียงใด ภูเก็ต จากค่าดัชนีวิชาอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเกิดจากร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนวิชาอาชีพเกษตรกรรมต่อจำนวนนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนวิชาอาชีพอื่น ๆ ทั้งหมด ในโรงเรียน (หน่วยศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา 2525 : 38) ในทำนองเดียวกันโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมือง ซึ่งมีความแตกต่างกันทางด้านสิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ซึ่งแวดล้อมทางสังคม และสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม (อานนท์ อภากิรมย์ 2517 : 69 - 70) น่าจะมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทำให้มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมแตกต่างกันไปด้วย

ถึงแม้ว่าหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 มีหลักการที่สำคัญข้อหนึ่งว่าเป็นการเลือกกลุ่มวิชาตามความถนัด ความสามารถและความสนใจ เพื่อผู้เรียนจะยึดเป็นอาชีพต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 6) โรงเรียนจึงควรจัดแผนการเรียนให้นักเรียนได้เลือกเรียนหลาย ๆ แผนกว้างขวางพอสมควรเพื่อให้นักเรียนแต่ละคนได้เลือกเรียนแผนการเรียนที่เน้นทางวิชาสามัญ หรือแผนการเรียนที่เน้นทางวิชาอาชีพ แต่เนื่องจากการจัดแผนการเรียนต้องคำนึงถึงความพร้อมของโรงเรียนเป็น

หลักในการพิจารณาด้วย ซึ่งได้แก่ ญุทธการ สถานที่ และอุปกรณ์ในการเรียนการสอน (กระทรวงศึกษาธิการ 2526 : 18) ประกอบกับปัญหาอื่นเนื่องจากตัวนักเรียนในค่านต่าง ๆ ได้แก่ สติปัญญา สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว และสาเหตุอื่น ๆ การเรียนแผนการเรียนวิชาชีพในโรงเรียนบางแห่งจึงไม่ได้มาจากความต้องการ ความถนัดและความสนใจของนักเรียน ซึ่งตัวแปรค่านเหตุผลในการเรียนแผนการเรียนวิชาชีพเกษตรกรรมของนักเรียนน่าจะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากถ้าเป็นการเรียนด้วยความถนัดและมีความสนใจแล้วย่อมมีส่วนส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและมีความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากขึ้นด้วย

ตัวชี้นำในเรื่องสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรได้แก่ ปัจจัยที่ดิน ซึ่งรวมทั้งที่ดินที่เกษตรกรเป็นเจ้าของ เป็นผู้เช่าบางส่วน และเป็นผู้เช่าทั้งหมดโดยค่านึงถึงสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดินเป็นหลัก ซึ่งจะส่งผลไปถึงผลผลิตที่ได้โดยเปรียบเทียบจากปริมาณการผลิตรายไรและรายไร่ของครอบครัวด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2525 : 15) ที่ดินเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญเนื่องจากลักษณะการผลิตทางการเกษตรของไทยยังเป็นแบบกึ่งเคิม การเพิ่มผลผลิตในระยะที่ผ่านมาเกิดจากการขยายเนื้อที่เพาะปลูกเป็นส่วนใหญ่ การเพิ่มทุนหรือปุ๋ยและการใช้วิทยาศาสตร์ใหม่ในการเพิ่มผลผลิตมีน้อย

การถือครองที่ดินมีความสำคัญและเป็นที่น่าสนใจของนักเศรษฐศาสตร์เป็นอันมากด้วยเหตุผลที่ว่า การถือครองที่ดินในแบบต่าง ๆ จะมีผลต่อการผลิตทางการเกษตรและต่อรายไค้ของเกษตรกรเป็นอย่างมาก การถือครองที่ดิน หมายความว่า สิทธิต่าง ๆ ที่บุคคลมีต่อที่ดิน สิทธิดังกล่าวรวมถึงสิทธิในการใช้และ/หรือสิทธิในการเป็นเจ้าของ รูปแบบการถือครองที่ดินที่รู้จักแพร่หลายก็คือ แบบเจ้าของทำเอง และแบบผู้เช่า ปัญหาการถือครองที่ดินจึงมักจะเกี่ยวข้องกับปัญหาการเช่าเป็นสำคัญ ถ้าหากมีปัญหาการเช่ามากจะมีผลเสียต่อเศรษฐกิจทั้งในค่านการผลิตและรายไค้ ผลของการถือครองที่ดินที่มีผลต่อการพัฒนาการเกษตรมี 3 ประการคือ มีผลต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกร มีผลต่อเทคนิคการผลิตและความสามารถในการจัดการและมีผลกระทบต่อการสะสมทุน (ทองโรจน์ อ่อนจันทร์ 2521 : 70 - 71)

ขนาดของการถือครองที่ดินมีผลต่อชีวิต ความเป็นอยู่ ตลอดจนฐานะและ รายได้ของเกษตรกร โดยผู้ที่มีที่ดินถือครองมากย่อมมีฐานะ รายได้และความเป็นอยู่ ดีกว่าผู้ถือครองที่ดินน้อยกว่า ขนาดการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรที่ดีควรมีขนาด เศรษฐกิจ (Economic Size) ต้องเป็นไร่นาขนาด 60 ไร่ จึงจะเป็นไร่นาที่เสีย ทุนต่ำและทำรายได้มากที่สุด การที่ไร่นามีขนาดเล็กเกินไป จะทำให้เป็นอุปสรรค ต่อการใช้เทคนิคใหม่ (สุภัทรา โสฬัทธิรฤด 2513 : 73 - 90 อ้างในปรีชา สะตะ 2520 : 16)

จากความสำคัญของการถือครองที่ดินที่เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งในการผลิตและลักษณะการถือครอง ที่ดินที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่และรายได้ของเกษตรกร การมีที่ดิน ขนาดและลักษณะการ ถือครองที่ดินที่ใช้ในการเกษตร จึงเป็นตัวแปรภูมิหลังของนักเรียนที่ควรนำมาศึกษาในเรื่อง ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรวมและความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรวม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย